

Η Πράσινη Μετάβαση

μετά την πολεμική σύγκρουση στην Ουκρανία

Οι κορυφαίοι της αγοράς αρθρογραφούν

Πέμπτη 25/04/2024 - 11:30

Παναγιώτης Λαδακάκος

Πρόεδρος ΔΣ ΕΛΕΤΑΕΝ

Ρεαλιστική η στόχευση της Ελλάδας να γίνει εξαγωγέας πράσινης ενέργειας

Η πολεμική σύγκρουση λειτούργησε αφυπνιστικά για την ενεργειακή μετάβαση της Ευρώπης

Έχουν περάσει πλέον πάνω από δύο χρόνια από την έναρξη της πολεμικής σύγκρουσης στην Ουκρανία και ενώ οι συγκρούσεις ακόμα συνεχίζονται, **οι αλλαγές που επέφερε στον κλάδο της ενέργειας ήταν ραγδαίες και τεκτονικές.** Διαμορφώνεται πλέον ένα τελείως διαφορετικό τοπίο, τα αποτελέσματα του οποίου δεν έχουν ακόμα πλήρως φανεί. Η νέα αυτή κατάσταση, δημιουργεί ευκαιρίες αλλά και προκλήσεις για το ρόλο και το μέλλον των ΑΠΕ και της αιολικής ενέργειας.

Η πολεμική σύγκρουση λειτούργησε αφυπνιστικά για την ενεργειακή μετάβαση της Ευρώπης. Ανέδειξε καταρχάς το **πρόβλημα της μαζικής εξάρτησης από μία πηγή ενέργειας την οποία δεν ελέγχει.** Πολύ περισσότερο, όταν αυτή η πηγή προέρχεται από έναν προμηθευτή ελεγχόμενο από ένα καθεστώς με διαφορετικό γεωπολιτικό προσανατολισμό. Έτσι, για ακόμα μια φορά, μια γεωπολιτική κρίση εξελίχθηκε σε ενεργειακή κρίση.

Αναδείχτηκε πλέον ξεκάθαρα ότι **οι εγχώριες ΑΠΕ είναι μια αξιόπιστη, σταθερή και φθηνή μορφή παραγωγής ενέργειας.** Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι, μέχρι την έναρξη της κρίσης, διακινούνταν η αντίληψη (ακόμα και ανάμεσα σε «ειδικούς») ότι οι ΑΠΕ είναι ακριβές και η ανάπτυξη τους θα υπονομεύσει το κόστος ζωής του δυτικού κόσμου το οποίο υποτίθεται εξασφαλίζουν οι «φθηνοί υδρογονάνθρακες».

Η **στροφή του δυτικού κόσμου στις ΑΠΕ** αναδείχθηκε ως η μόνη ορθή επιλογή. Δεν είναι τυχαίο ότι πλέον σχεδιάζονται όλο και πιο φιλόδοξα καλωδιακά έργα (για μεταφορά πράσινης ενέργειας), ενώ υποχωρούν τα αντίστοιχα σχέδια για αγωγούς μεταφοράς υδρογονανθράκων.

Η Ευρώπη, με γοργούς ρυθμούς (για τα δεδομένα της) έχει όλο αυτό το διάστημα προωθήσει μια σειρά πρωτοβουλιών που στοχεύουν στην ταχεία ανάπτυξη των ΑΠΕ, με ιδιαίτερη έμφαση στην Αιολική Ενέργεια, στην οποία η βιομηχανία της συνεχίζει να πρωταγωνιστεί. Ανάμεσα σε όλες, ειδική μνεία πρέπει να γίνει στον **«Ευρωπαϊκό Χάρτη Αιολικής Ενέργειας».**

Το απόγευμα της Τρίτης 19 Δεκεμβρίου 2023, οι Υπουργοί Ενέργειας 26 κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, υπέγραψαν τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Αιολικής Ενέργειας (European Wind Charter), στις Βρυξέλλες σύμφωνα με τον οποίο, δεσμεύθηκαν να λάβουν τα επείγοντα μέτρα που περιγράφονται στο Πακέτο Αιολικής Ενέργειας (Wind Power Package) που δημοσίευσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον προηγούμενο Οκτώβριο. Πρόκειται για 15 άμεσες ενέργειες για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της αιολικής αλυσίδας

αξίας της Ευρώπης. Το μεγαλύτερο μέρος αυτών των ενεργειών αποτελεί υποχρέωση των εθνικών κυβερνήσεων.

Αυτή η ευρεία υποστήριξη δείχνει ότι οι κυβερνήσεις έχουν κατανοήσει τη στρατηγική αξία της αιολικής ενέργειας και την επείγουσα ανάγκη ενίσχυσης της αιολικής βιομηχανίας της Ευρώπης.

Όμως, ο πόλεμος στην Ουκρανία δημιούργησε και πολλές προκλήσεις, οι οποίες έδρασαν αντίρροπα στην γρήγορη ανάπτυξη της αιολικής ενέργειας, επηρεάζοντας ιδιαίτερα τα ώριμα προς κατασκευή σχεδιαζόμενα αιολικά πάρκα και τους κατασκευαστές ανεμογεννητριών.

Πιο συγκεκριμένα:

-Η έκρηξη του πληθωρισμού και οι διαταραχές στις εφοδιαστικές αλυσίδες οδήγησε σε ραγδαίες αυξήσεις του επενδυτικού κόστους που σε περιπτώσεις πλησίασε το 40%. Τα μεγαλύτερα προβλήματα εμφανίστηκαν σε υπό ανάπτυξη αιολικά πάρκα που είχαν εξασφαλίσει τιμές προ της κρίσης, κυρίως μέσω διαγωνιστικών διαδικασιών. Γιαυτό τον λόγο, σε συνδυασμό με την ραγδαία αύξηση του κόστους δανεισμού, το προηγούμενο διάστημα είδαμε σε Ευρώπη και Αμερική ακυρώσεις (ή ανάγκη επαναδιαπραγμάτευσης) μεγάλων αιολικών επενδύσεων, ορισμένα εκ των οποίων (κυρίως υπεράκτια) κλόνισαν ηλεκτρικές εταιρείες κολοσσούς.

-Διαγωνιστικές διαδικασίες σε πολύ ώριμες αγορές (όπως πχ του Ηνωμένου Βασιλείου για τα υπεράκτια αιολικά) δεν είχαν συμμετοχή γιατί οι τιμές εκκίνησης είχαν παραμείνει σε προ κρίσης επίπεδα. Τα προβλήματα αυτά, ανέδειξαν την ανάγκη να αλλάξει η αρχιτεκτονική των διαγωνισμών, μεταξύ άλλων να προβλεφθεί η αυτόματη προσαρμογή των τιμών στα πληθωριστικά δεδομένα από την στιγμή του διαγωνισμού μέχρι το σημείο υλοποίησης του έργου (indexing) κ.α.

Σύμφωνα με την **WindEurope**, για να φτάσουμε τους στόχους του 2030 θα πρέπει να εγκαθίστανται στην Ευρώπη 30GW αιολικών πάρκων ετησίως, το οποίο σημαίνει - μεταξύ άλλων- πολλές νέες επενδύσεις σε εργοστάσια κατασκευής ανεμογεννητριών. Όμως, οι πιέσεις στις τιμές σε συνδυασμό με τον πληθωρισμό είχαν βαριές συνέπειες στους δυτικούς κατασκευαστές ανεμογεννητριών με αποτέλεσμα να καταγράψουν όλοι ζημιές τα προηγούμενα έτη και μοιραία να αναγκαστούν να περιορίσουν τα πλάνα επέκτασής τους.

Πρόσθετα, ο γεωπολιτικός τεμαχισμός δημιούργησε την ανάγκη ανάπτυξης τοπικών εφοδιαστικών αλυσίδων. Τόσο για λόγους ασφάλειας εφοδιασμού όσο και γιατί, με

την στροφή του πλανήτη σε πράσινες μορφές ενέργειας, η σημερινή προσφορά υλικών και εξοπλισμών αναμένεται πολύ σύντομα να φανεί πόσο ανεπαρκής είναι σε σχέση με την διαφαινόμενη ζήτηση. Συναφές κρίσιμο ζήτημα θα είναι σύντομα αυτό της εξασφάλισης σπάνιων κρίσιμων πρώτων υλών.

Οι νέες πρωτοβουλίες της Ευρώπης και η ευκαιρία της Ελλάδας

Για τους παραπάνω λόγους, οι πρωτοβουλίες της Ευρώπης **Net Zero Industry Act** και **Critical Raw materials Act** είναι στρατηγικής σημασίας, σε γενικά σωστή κατεύθυνση αλλά στις λεπτομέρειες αυτών, κρύβονται θέματα που μπορεί να γυρίσουν μπουμέρανγκ. Γι' αυτό τον λόγο χρειάζεται προσεκτική διαχείριση των σχέσεων με την Ανατολή. Προσπάθειες απότομης αποσύνδεσης ή συγκρουσιακές ενέργειες θα έχουν τεράστιες επιπτώσεις στην ομαλή πορεία της ενεργειακής μετάβασης. Η Ευρώπη έχει ακόμα εμφανείς αδυναμίες και οι υπό εξέλιξη πολιτικές της, θα κάνουν χρόνια να αποδώσουν καρπούς.

Η **Ελλάδα** σε αυτά τα νέα δεδομένα μπορεί και πρέπει να βρει νέο ρόλο. Δημιουργούνται οι προϋποθέσεις να εξελιχτεί σε ένα σημαντικό παίχτη στην ευρύτερη περιοχή της νοτιοανατολικής Μεσογείου.

Καταρχάς μπορεί να εκμεταλλευτεί τις ευκαιρίες που δημιουργούνται χτίζοντας μια φιλόδοξη βιομηχανική πολιτική πέρα από δόγματα και εμμονές. Ειδικά στον τομέα των Υπεράκτιων Αιολικών Πάρκων, επιβάλλεται να αξιοποιήσουμε τα συγκριτικά μας πλεονεκτήματα και την δυναμική που έχει δημιουργήσει η αναβίωση της εγχώριας ναυπηγικής βιομηχανίας. **Ταυτόχρονα** πρέπει να στηρίξουμε τις προσπάθειες που ήδη υφίστανται και λειτουργούν επιτυχημένα παρά το δύσκολο περιβάλλον στο οποίο έχουν επιβιώσει τα τελευταία χρόνια.

Πρόσθετα, με σωστό σχεδιασμό, είναι πλέον ρεαλιστική η στόχευση να γίνουμε εξαγωγέας πράσινης ενέργειας προς τα μεγάλα ενεργειακά κέντρα κατανάλωσης της Ευρώπης. Πέραν των οικονομικών ωφελειών που συνεπάγεται αυτή η πολιτική δεν πρέπει να ξεχνάμε την σημασία της για την γεωστρατηγική μας ενδυνάμωση σε μία τόσο ευαίσθητη συγκυρία.

Τίποτα από τα παραπάνω όμως δεν θα έρθει από μόνο του, αν δεν κάνουμε από τώρα τον σωστό σχεδιασμό, δεν πάρουμε τις σωστές πολιτικές και δεν τις εφαρμόσουμε απαρέγκλιτα παρά το όποιο προσωρινό πολιτικό κόστος.